

ગીજુભાઈ બઘેકા

મૂછાળી મા

- જન્મ : ભાવનગરના વલ્લભીપુર તાલુકાના વળા ગામે
- ૧૫ નવેમ્બર ૧૮૮૫
- પિતા : ભગવાનજીભાઈ
- પ્રાથમિક શિક્ષણ : વલ્લભીપુરમાં ... મામાને ઘેર રહીને
- ૧૨ વર્ષે લગ્ન

- શાળાનું શિક્ષણ : કડક, શિસ્તમય, બાળકો જાણે કે ગુનેગાર
- ટૂંકા લગ્નજીવનમાં જ પત્નીનું અવસાન
- ઘરની જવાબદારી નિભાવવા નોકરી
- નોકરીમાં કડવાં-મીઠાં અનુભવો – અભ્યાસ છોડી દીધો
- દક્ષિણ આફ્રિકા ગયા – પરત મુંબઈ – વકીલાતનો ધંધો
- સુરેન્દ્રનગરમાં વકીલાત – ધંધામાં કાવાદાવા – છોડી દીધો
- મોતીભાઈની વસોગામની શાળામાં ગૃહપતિ તરીકે જોડાયા
- નાના બાળકોમાં રસ – બાળકો જ રાષ્ટ્રની મૂડી –
- મોન્ટેસરીનો પરિચય (બાળકોની ઉંમર ,શક્તિ અને આવડત પ્રમાણેનો અભ્યાસક્રમ) – જીવનમાં પરિવર્તન
- નાનાભાઈ ભટ્ટની દક્ષિણામૂર્તિમાં ગૃહપતિ તરીકે, પછી પી.ટી.સી.માં આચાર્ય તરીકે
- પ્રયોગોનું કેન્દ્ર
- મોટી ઉંમરના વિદ્યાર્થીઓ સાથે કામ કરવાની મજા ન આવી
- ૧૯૨૦માં બાલમંદિર શરૂ કર્યું
- બાલઅધ્યાપન મંદિરોમાં રસ ચાલુ રાખ્યો – વાલી અને શિક્ષકોને કેળવવાનું કામ પણ કર્યું – આંદોલન કર્યા – જેલમાં પણ ગયેલા

શિક્ષણના હેતુઓ

- નાના બાળકોના શિક્ષણમાં જ રસ
- બાળકના વ્યક્તિત્વને ઓળખો અને વિકાસ કરો
- ઈન્દ્રિયોની કેળવણી દ્વારા બાળકોનો વિકાસ
- બાળકોને ક્રિકયાતંતુઓની કેળવણી આપો
- બુદ્ધિ અને નીતિનું શિક્ષણ આપો
- બાળકોમાં પ્રકૃતિ પ્રેમ કેળવો
- બાળકોને પોતાની ઈચ્છાથી શૈ.કાર્યક્રમમાં રસ લેતા કરો
- બાળકોમાં સર્જનાત્મતા વિકસે તેવા કાર્યક્રમો કરો
- બાળકોને અનુકૂલન સાધવાની બાબતો શીખવો
- બાળકોની જુદીજુદી સક્તિ ઓળખો અને તે પ્રમાણે કૌશલ્યનો વિકાસ કરો

અભ્યાસક્રમ

- માતૃભાષાનું શિક્ષણ
- ગણિત – ચિત્રકળા – હાથમહેનતની કેળવણી - શારીરિક કેળવણી – ઈન્દ્રિયોના વિકાસની કેળવણી –રમતગમત દ્વારા કેળવણી - કુદરતની કેળવણી – વિવિધ સાધનોનો શ્રેણીક્રમ - બુદ્ધિગમ્ય બાબતો – પ્રવાસ પર્યટન – સંગીત

શાળાનું વાતાવરણ

- બાલમંદિરો
- ઘર અને શાળાના વાતાવરણ પર ભાર
- શારીરિક, માનસિક અને આધ્યાત્મિક વિકાસ કરી શકે
- પ્રેમ અને કુદરતી તત્વોથી ભરેલું
- યોગ્ય ફર્નિચર
- સ્વચ્છ હવા, પાણી અને ખોરાક
- હલનચલનનું સ્વાતંત્ર્ય મળે તેવું
- વ્યવહારું જીવનની તાલીમ – પોતાના કામ જાતે કરે
- કોઈપણ વિક્ષેપથી મુક્ત
- પ્રવૃત્તિઓ અને રમત રમી શકાય તેવું

શિક્ષણ ચિંતન

- શબ્દ કરતાં ક્રિયા પર ભાર
- બાળકો જાત અનુભવે શીખે તે ઉત્તમ
- મોન્ટેસરીના વિચારોને માન્યતા – પણ આપણા દેશમાં અમલ જુદી રીતે – સંશોધનો અને પ્રયોગો
- અભિગમ – સાધનો – પદ્ધતિ વગેરેમાં પરિવર્તન
- બાળકના સ્વતંત્ર વ્યક્તિત્વનો સ્વીકાર
- બાળકને શીખવતા શીખવતા પોતે શીખ્યા

શિક્ષક

- મહત્વનું અને કસોટીરૂપ
- શિક્ષક માત્ર સિદ્ધાંતો જાણનાર નહીં, માત્ર ભણાવનાર નહીં, પણ પ્રયોગશીલ અને વૈજ્ઞાનિક
- બાળકોને વિકસતાં અવલોકવાંની શક્તિ
- વાણી પર સંયમ – આત્મવિશ્વાસ – પડકારોને ઝીલનાર -

शिक्षण पद्धति

- मोन्टेसरी पद्धति
- प्रवृत्ति द्वारा – क्रिया द्वारा
- योग्य वर्तन व्यवहार
- स्वयं शिस्त – संस्कार – प्रभाषिता